

Plângerile lui Ieremia

Introducere

Comentariul pe Plângeri e o continuare firească a comentariului cărții Ieremia. Tot contextul istoric și teologic al Plângerilor a fost deja prezentat în comentariul pe Ieremia. Vom aminti doar evenimentul tragic al dărâmării Ierusalimului. În cartea Ieremia am descoperit drama din spatele acestui eveniment, durerea din inima lui Yahwe, semnificația sa teologică atât de importantă, caracterul profetic al evenimentului, anticiparea anului 70 d.H precum și a căderii cetății la vremea finalului istoriei. Cartea Plângerilor nu face decât să confirme importanța atât de mare a acestui eveniment din istoria lui Israel. Căderea cetății e prezentată de două ori în cartea Ieremia (cap.39 și cap.52), odată la sfârșitul lui 1,2 Împărați și odată la finalul lui 1,2 Cronici. Apoi, întreaga carte Ieremia gravitează în jurul acestui eveniment pe care de altfel încearcă să-l oprească. 1,2 Împărați și 1,2 Cronici se încheie cu acest eveniment încercând să explice CUM a fost posibil, și oferind răspunsuri la dificilele întrebări teologice pe care le-a născut. Putem spune că distrugerea cetății echivalează cu o nouă alungare a omului din Eden, ca să înțelegem gravitatea și drama evenimentului. Cu toate acestea Duhul consideră că nu s-a acordat suficientă atenție evenimentului. Și astfel, îl inspiră pe Ieremia să scrie această carte a Plângerilor dedicată exclusiv căderii Ierusalimului, și exprimând în limbaj poetic cu o mare profunzime și plasticitate durerea și drama acestei perioade întunecate de istorie. Ea ne arată reacția inimii lui Ieremia DUPĂ căderea cetății. Dar inima lui Ieremia a început de mult să se armonizeze cu inima Domnului. Deci, privind în inima profetului lacrimilor vom vedea de fapt oglindirea inimii Domnului. Astfel, reacția inimii lui Ieremia va fi o fereastră pentru a explora ce era în inima lui Dumnezeu Însuși cu privire la acest eveniment. De asemenea cartea Plângerilor marchează momentul reluării actului MIJLOCIRII. În Ieremia 15 Ieremia primește interdicția de a mijloci pentru poporul Domnului. Dar iată că acum Ieremia mijlocește din nou! Cartea devine un model al mijlocirii pentru toți evreii credincioși care trebuiau să-L facă pe Domnul să-și aducă aminte de pietrele Sionului. De asemenea cartea devine un model de exprimare a suferinței și a durerii. Ieremia nu-și neagă, nu-și reprimă durerea, ci o exprimă în mod sincer, creativ și constructiv. Prin aceste Plângeri el învinge depresia provocată de drama cetății. De asemenea, cartea pregătește inima acelor oameni care aveau să mai asiste în istorie la căderea Ierusalimului. Observăm că e vorba de o carte complexă, cu teme diverse și învățături relevante pentru mai multe planuri. Menționăm faptul că în ebraică primele patru capitole sunt VERSURI. De asemenea aceste patru capitole sunt concepute ca acrostihuri. Alfabetul ebraic are 22 de litere. Capitolele 1,2 și 4 conțin câte 22 de versete. Fiecare verset începe cu o literă a alfabetului ebraic respectând ordinea literelor din alfabet. Astfel, primul cuvânt din v.1 începe cu prima literă a alfabetului ca v.22 să înceapă cu ultima literă. Capitolul 3 conține însă trei acrostihuri sau un acrostih mai complex. Astfel primele trei versete încep cu prima literă a alfabetului, versele 4-6 cu a doua literă...și v.64-66 cu ultima literă a alfabetului ebraic. Iată de ce capitolul 3 conține 66

de versete (adică 3X22). Dar numărul de versete nu coincide cu cel al VERSURILOR. Astfel, primele 3 capitole ar avea câte 66 de versuri fiecare, și capitolul 4 ar avea 44 de versuri. Primele 4 capitole sunt scrise într-un ritm ca de cântec funebru. Caracteristic elegiilor ebraice acest ritm qina transmite mesajul în versuri scurte, întretăiate de suspine. Ultimul capitol e diferit. Nu mai constituie un acrostih și nici nu mai este construit în ritmul qina. El se desoabește de celelalte capitole ale cărții. Acrostihul ar putea ajuta la memorat. În același timp poate simboliza o exprimare totală, completă a DURERII, literalmente de la A la Z. Dar poate și controla, ține în frâu procesul de exprimare a durerii. Durerea se exprimă controlat, nu este lăsată să se dezlănuiască deodată în toată intensitatea ei. Prin construcția de tip acrostih rațiunea e invitată să domolească sentimentul de năstăvilit al durerii. Acrostihul pare a fi un dig puternic al intelectului în fața râurilor involuburate ale sentimentelor de pierdere. Ultimul capitol se diferențiază însă. În primele 4 capitole se trece de 6 ori prin alfabetul ebraic. Capitolul 5 devine un fel de ziua a 7-a, de odihnă, și diferită de cele de dinaintea ei. Paralela cu săptămâna creației sau a patimilor devine inevitabilă. Ne așteptăm ca fiecare capitol să aibă o temă aparte, la fel cum fiecare zi din celelalte două mari Săptămâni aveau un conținut aparte. Așteptăm să dezlăgăm și misterul cap.3 în care 3 zile par adunate într-una. Și, desigur, avem mari așteptări și de la ultimul capitol al cărții. Cred că am scris suficiente rânduri în partea de introducere. Deja chemarea de a studia cartea a devenit irezistibilă. Să pășim cu reverență spre labirintul misterios și plin de durere al capitolului 1.

1:1-22 – Nenorocirea Ierusalimului și vrăjmașii Ierusalimului

În capitolul 1 identificăm mai multe personaje:

- Ieremia martor la nenorocirea cetății
- Ieremia care se identifică cu cetatea
- Ieremia care vorbește cu Dumnezeu
- Vrăjmașii Ierusalimului
- Popoarele, martore la destinul tragic al cetății
- Ieremia care mijlocește

Fiecare personaj are un rol și adună cu sine o temă teologică aparte.

Ieremia martor la nenorocirea cetății

În multe versete din acest capitol Ieremia efectiv descrie durerea (recentă și prezentă) a cetății. Descrie durerea în amănunt. Arată cât de mare este această durere. Evidențiază fațetele

multiple ale acestei dureri. Apare comparația cu trecutul glorios al cetății, fapt ce amplifică suferința prezentă. Contrastul între ce a fost cândva Ierusalimul și ce este în prezent duce la o creștere a sfâșierii sufletești. Care este rolul acestei descrieri a durerii? Ea în primul rând exprimă durerea. Exprimarea durerii e necesară. Astfel ea se mai diminuează, și devine suportabilă. Durerea neexprimată poate distruge efectiv sufletul celui care o ascunde sau o neagă. Ieremia simte nevoia să exprime durerea din inima sa. De asemenea, el dă glas durerii rămășiței. Prin citirea sau cântarea acestor Plângeri evreii rămași în viață își pot și ei exprima mai bine durerea. Darul poetic al lui Ieremia este pus în slujba rămășiței. Mulți din rămășiță simt nevoia să-și exprime durerea. Dar nu găsesc cuvintele potrivite, imaginile potrivite pentru a exprima o durere așa de mare. Astfel, metaforele complexe și diverse folosite de Ieremia oferă poporului CUVINTELE potrivite pentru exprimarea durerii. Poporul simte ceea ce Ieremia rostește. Sentimentele rămășiței se regăsesc în cuvintele lui Ieremia. Poporul devine mai conștient de ceea ce simte. Se face un pas important pentru acceptarea și recunoașterea propriilor simțăminte. De asemenea, toate aceste imagini multiple care dau glas durerii arată generațiilor viitoare cât de mare a fost drama aceluia eveniment, cât de mare a fost trauma cauzată în mentalul colectiv al evreilor de evenimentul dărâmării Ierusalimului. Generațiile viitoare nu pot trata cu superficialitate acest eveniment.

Atunci când descrie ca un martor ocular durerea cetății, Ieremia nu uită să amintească faptul că această nenorocire **a fost adusă de Domnul din pricina păcatelor lor**. De fapt, aceasta este o temă majoră și cheie a Plângerilor. Ieremia oferă acestui eveniment din istoria lui Israel o interpretare teologică. Interpretarea sa oferă atât explicații cât și soluții pentru o viitoare restaurare a cetății. Interpretarea sa e relevantă atât pentru evreii contemporani cât și pentru generațiile viitoare. Ieremia nu consideră că acest eveniment a avut loc din întâmplare, din pricina hazardului istoric. Nu incriminează nici puterea mai mare a vrăjmașilor, și desigur nici puterea superioară a idolilor babilonieni. El recunoaște că Însuși Dumnezeu evreilor a dus aceste mari nenorociri. În acest capitol el insistă de nenumărate ori că DOMNUL este Cel care i-a lovit. Mâna Domnului a lovit. Mânia Domnului s-a revărsat. Domnul i-a dat în mâna vrăjmașilor. Domnul e Cel care a călcat în teasc pe fiica Sionului (vezi în special 1:12-15). Ieremia explică și DE CE Domnul i-a pedepsit așa de asupru. Motivul, desigur, se regăsește în păcatele lor cele multe:

- *Căci Domnul i-a smerit din pricina păcatelor lor cele multe (v.5)*
- *Greu a păcătuț Ierusalimul! De aceea a ajuns de scârbă. (v.8)*
- *Necurăția sta lipită de poala hainei lui și nu se gândea la sfârșitul său (v.9)*

Ieremia recunoaște păcatul cel mare al Ierusalimului și dreptatea judecăților divine. Dar el face acest lucru nu doar din postura de martor și observator extern ci și din postura celui care se identifică cu cetatea însăși.

Jeremia care se identifică cu cetatea

În capitol se face trecerea de la Jeremia care povestește drama cetății în calitate de martor, la Jeremia care se identifică efectiv cu cetatea. Suntem uimiți de acest lucru. Jeremia era cel care-i îndemnase să se întoarcă la Domnul. Ei păcătuiseră, nu Jeremia. Ei nu se căiseră, nu Jeremia. Jeremia era cel respins de popor. Ei au vrut în nenumărate rânduri să-i ia viața. L-au lovit, l-au batjocorit, l-au întemnițat, l-au aruncat în groapă, au uneltit împotriva lui. În cele din urmă, judecarea lor a fost și un act de răzbunare față de Jeremia. Astfel, Jeremia avea toate motivele să se detașeze de acest neam apostat, vinovat și pedepsit pe bună dreptate. Putea să laude dreptatea lui Dumnezeu care l-a răzbunat. Putea să cânte și nu să bocească. Putea măcar să rămână mai detașat de drama evenimentului. Dar Jeremia se IDENTIFICĂ efectiv cu Cetatea. Se identifică în primul rând cu durerea ei. Jeremia suferă împreună cu cetatea și din pricina ei. Toată suferința celor uciși și toată suferința celor rămași în viață reverberează cu mare intensitate pe corzile sufletului profetului lacrimilor. Măcar că erau pedepsiți pentru păcatele lor, Jeremia suferă împreună cu ei, plânge împreună cu ei. Durerea lor devine a sa. Astfel, se identifică cu toată suferința cetății. Drama cetății își găsește epicentrul în inima lui Jeremia. Dar nu doar atât. Jeremia se identifică și cu PĂCATELE cetății. Și el continuă să mărturisească păcatul poporului. Dar acum nu o mai afce din perspectiva unui constator din afară, ci din perspectiva unuia care își asumă păcatul cetății:

- *Mâna Lui a legat jugul nelegiurilor mele care stau împletite și legate de gâtul meu. (v.14)*
- *Domnul este drept căci m-am răzvrătit împotriva poruncilor Lui. (v.18)*
- *Mi s-a întors inima în mine căci am fost neascultător.(v.20)*

Jeremia se identifică la modul generic cu păcatul poporului pentru ca apoi să repete acest lucru în dialogul său cu Yahwe. El nu se identifică cu păcatul și durerea cetății doar înaintea cititorilor și semenilor săi, ci și înaintea Dumnezeului său. Pentru evreii rămași în viață gestul lui Jeremia era șocant. Pentru ei, Jeremia era de cealaltă tabără a baricadei. Anul 586 îl făcea pe Jeremia câștigător, iar pe ei pierzători. Și era drept. Dar Jeremia refuză să-și asume acest rol de câștigător. El trece de cealaltă parte și se identifică cu cei pedepsiți. El se face una cu durerea și vinovăția lor. Acest gest e menit să sensibilizeze pe evreii rămași în viață. Ei aveau nevoie de acest gest al lui Jeremia. În cele din urmă Jeremia oglindea ce era în inima Domnului. Iar acum era nevoie ca ei să vadă îndurarea lui Dumnezeu, mila Sa, iubirea Sa, disponibilitatea Sa de a-i reabilita. Ei văzuseră mânia Sa. Erau înrgoziți de ea. Își pierdeau orice speranță de reconciliere. Și în acest context Jeremia oglindește iubirea și mila lui Dumnezeu față de ei. Într-adevăr, Jeremia nu putea face acest gest din propria sa iubire. Gestul său este cristic, este neomensc, este un gest divin. Omul Jeremia nu putea face acest gest. El putea doar vibra la inima lui Yahwe de care se alipise. Yahwe, Cel care-i pedepsise fără milă, era Yahwe cel care suferea alături de ei,

care plângea cu ei, care trecea de partea lor. Cel care era împotriva lor, era și de partea lor. Gestul lui Ieremia e menit să trezească în inima celor pedepsiți curajul de a-l căuta pe Yahwe. Ieremia nu le cere să se pocăiască, ci se pocăiește el însuși. Ieremia astfel nu dă glas doar durerii lor, ci și pocăinței lor. Evreul care citea cartea plângerilor, începea să plângă cu Ieremia ca apoi să se roage împreună cu Ieremia, ca apoi să se căiască împreună cu Ieremia. Plângerile dădeau glas durerii lor nerostite, dar și rugăciunii și căinței lor nerostite. Cartea devine o mijlocire de căință a lui Ieremia înaintea lui Yahwe. Ieremia a înțeles în profunzime relația dintre glasul îndurării și glasul judecății. Astfel el recunoaște cu demnitate și solemnitate dreptatea judecății lui Dumnezeu. Dar în acelaș timp plânge cu mare jale pentru durerea cetății. El înțelege că, CHIAR și în actul împlinirii judecății și chiar după împlinirea judecății, glasul îndurării rămâne activ în inima lui Dumnezeu și produce o sfâșiere sufletească de neimaginat. Astfel, Ieremia nu consideră că ofensează pe Cel care a dus judecata prin faptul că plânge și se indetifică cu necazurile cetății. De fapt plânsul lui Ieremia oglidește plânsul lui Dumnezeu. Oricât de vinovat a fost Absalom, David a plâns la vestea omorării sale. Oricât de vinovat ar fi Isaac, și ori cât de dreaptă ar fi hotărârea divină ca el să fie adus ca jertfă, inima lui Avraam tot se rupe în două în momentul înjunghierii. Și Israel nu era doar făptura mâinilor Lui, ca toate celelalte popoare. Era întâiul născut dintre popoare. Era cel născut de două ori de Domnul (odată prin actul creației, apoi prin actul răscumpării), și apoi era cel de care Yahwe se alipse printr-un legământ etern de căsătorie. Legătura dintre Yahwe și Israel era infinit mai strânsă decât cea dintre David și Absalom, sau cea dintre Avraam și Isaac. Domnul aduce cu demnitate și dreptate judecata Sa. Dar cum putea El să nu aibă inima sfâșiată? Dacă noi care suntem răi simțim astfel față de copiii noștri, oare ce simte Cel ce este Tatăl ceresc, Iubire eternă, binele suprem, Soțul desăvârșit? Ieremia plânge nu doar pentru că era vorba de poporul său, ci pentru că era vorba de poporul lui Yahwe. Apropierea sa de inima lui Yahwe îi dă puterea divină să plângă pentru Ierusalimul apostat și răzvrătit. Și dacă acest lucru i-a fost oprit în Ieremia 15, acum Ieremia înțelege că Domnul nu-l va mai opri din nou. Parcă însăși durerea din inima Domnului se exprimă prin jalea lui Ieremia. Ieremia plânge alături de Yahwe pentru durerea vrăjmașilor lor. Yahwe poate face acest lucru pentru acești vrăjmași care sunt făptura mâinilor Lui. Ieremia poate face acest lucru pentru că s-a apropiat atât de mult de inima Tatălui oricărui duh. Ne gândim la experiențele lui David. Măcar că păcatul a intrat în familia sa din pricina propriului păcat, experiențele cu Amnon și Absalom îl fac să se apropie și să înțeleagă inima lui Dumnezeu în mod unic. Absalom a omorât pe Amnon. Amnon e copilul său. Dacă iubește pe Amnon trebuie să pedepsească pe Absalom. Dar și Absalom e copilul său. Absalom e pedepsit de Domnul și moare pe câmpul de luptă. A fost drept că s-a întâmplat așa. Dar poate să nu plângă? Desigur David dă dovadă și de slăbiciune. El nu poate păstra perfect echilibrul și armonia dintre iubire și dreptate, așa cum o face Yahwe. Dar această experiență îi deschide noi orizonturi de explorare a tainelor din inima lui Dumnezeu, Domnul folosește astfel și consecința păcatelor sale pentru a-l aduce mai aproape de inima sa. Când cineva ne face mult rău, noi ne rugăm: *Doamne, fă-ne dreptate căci s-a atins de copilul Tău!* Dar cel care s-a atins de noi este tot făptura mâinilor Sale. De aici dificultatea în a aduce judecata degrabă. Ieremia înțelege că vrăjmașii lui din popor sunt făptura mâinilor lui

Dumnezeu. Cel care nu s-a supărat pe Aaron care nu a adus jertfă după moartea fiilor lui, Și-a revelat astfel propria sa inimă de Tată. Iar pentru Israel era și Soț. Nu erau niște străini răzvrățiți care erau pedepsiți la Ierusalim. Era vorba de soția Sa. Nu se putea ca Domnul să nu plângă. Și dacă Domnul plângea, Ieremia putea face altceva?

Ieremia care vorbește cu Dumnezeu

Ieremia vorbește cu Dumnezeu. Dar nu vorbește din persoectiva martorului ci din perspectiva celui care se identifică cu cetatea. Și ce îi spune lui Dumnezeu? Își mărturisește păcatul, recunoaște că nenorocirea a fost adusă de Dumnezeu, recunoaște dreptatea acțiunilor divine. Dar nu doar atât. El își varsă durerea înaintea Domnului. El își povestește durerea înaintea Domnului. El parcă vrea să-L sensibilizeze pe Dumnezeu povestindu-i durerea Ierusalimului. Ieremia știe iubirea și durerea din inima Domnului. Știe din cap.42:10 că lui Dumnezeu deja îi pare rău de nenorocirea pe care a adus-o asupra cetății. El vrea să atingă o coardă sensibilă din inima lui Yahwe. Și astfel îi povestește în amănunt durerea cetății. Dar oare Domnul nu o știa infinit mai bine ca Ieremia? Povestind durerea lui Dumnezeu, Ieremia se asigură pe sine, că Domnul o știe. Ieremia face acest lucru în parte pentru sine și pentru popor. Dar în același timp este și un preludiv pentru actul mijlocirii. Căci Ieremia în dialogul său cu Dumnezeu nu doar își povestește durerea și își mărturisește păcatul, ci și MIJLOCEȘTE, și îi face cereri lui Dumnezeu. Înainte de a analiza ce îi cere Ieremia lui Dumnezeu în acest capitol e nevoie să vorbim mai întâi de vrăjmașii cetății.

Vrăjmașii Ierusalimului

Vrăjmașii Ierusalimului reprezintă o temă centrală a acestui capitol. Unii din vrăjmași sunt cei care o iubeau în trecut dar acum nu o mângâie. Unii din vrăjmași au participat efectiv la distrugerea cetății, alții efectiv au stat de o parte și s-au bucurat:

- *Nici unul din toți cei ce o iubeau nu o mângâie; toți prietenii ei au părăsit-o și i s-au făcut vrăjmași. (v.2)*
- *Toți prigonitorii lui l-au ajuns tocmai când îi era mai mare strâmtorarea. (v.3)*
- *Asupritorii lui sar biruitori, vrăjmașii lui sunt mulțumiți...(v.5)*
- *Nimeni nu i-a venit în ajutor și vrăjmașii se uitau la el și râdeau de prăbușirea lui. (v.7)*
- *Asupritorul a întins mâna la tot ce avea mai scump (v.10)*
- *Sionul întinde mâna rugător, și nimeni nu-l mângâie. Domnul a dus împotriva lui Iacov vrăjmași de jur împrejur (v.17)*

- *Toți vrăjmașii mei când au aflat de nenorocirea mea s-au bucurat că Tu ai adus-o (v.21).*

Observăm că Ieremia nu vorbește despre vrăjmașii Ierusalimului doar din calitate de martor, ci și din calitatea celui care se identifică cu cetatea și vorbește cu Dumnezeu. El nu vorbește cu Dumnezeu doar despre suferința și păcatul său, ci și despre vrăjmașii lui. Astfel, se pregătește terenul pentru cererile pe care le va face Ieremia. Vrăjmașii nu sunt doar cei care au distrus cetatea ci și cei care s-au bucurat de căderea cetății, cei care nu au venit în ajutor, cei care nu au mângâiat Sionul după primirea pedepsei. Este un contrast izbitor între acești vrăjmași și Ieremia. Ieremia plânge, dar vrăjmașii se bucură. Ieremia e copleșit de durere, dar ei saltă în sus de bucurie. Ieremia caută să mângâie rana Sionului. Ei continuă să asuprească pe cel lovit de Cel Preaînalt. Dar alături de acești vrăjmași mai apar și alte neamuri, care par neutre, dar care sunt invitate să se poziționeze în favoarea Ierusalimului.

Popoarele, martore la destinul tragic al cetății

Acestea apar menționate de două ori:

- *O, voi care treceți pe lângă mine, priviți și vedeți dacă este vreo durere ca durerea mea, ca durerea cu care m-a lovit Domnul în ziua mâniei Lui aprinse! (v.12)*
- *Ascultați toate popoarele și vedeți-mi durerea! (v.18)*

Ieremia consideră că durerea Ierusalimului e unică printre popoare. E cea mai mare, căci a fost lovit de toată furia Celui Preaînalt! El vrea ca toate popoarele să cunoască acest lucru, să recunoască acest lucru. Popoarele sunt invitate să jelească Ierusalimul, să-l mângâie și în același timp să ia aminte le dreptatea Domnului și să învețe frica de Domnul. Judecarea Ierusalimului devine, așa cum am amintit de multe ori în comentariul pe cartea Ieremia, un prilej de evanghelizare a neamurilor. Dar căderea cetății e și un test pentru neamuri. Ieremia, profetul neamurilor, nu uită să se adreseze și neamurilor. El s-a adresat lor înainte de căderea cetății, se adresează și după căderea cetății. Destinul lor se scrie acum în funcție de CUM vor reacționa la vestea pârjolirii Ierusalimului. Ieremia îi invită la o reacție smerită, matură care să-i ferească de un sfârșit asemănător.

Ieremia care mijlocește!

De când aștepta Ieremia să-și reia slujba de mijlocitor! Și iată că în sfârșit poate mijloci din nou. De fapt CERERILE sale sunt inima fiecărui capitol. De aceea vom analiza cu mare atenție în fiecare capitol ce anume cere Ieremia Domnului. El nu se grăbește să facă multe cereri. El insistă mai mult pe actul descriptiv și de mărturisire a păcatului. Cererile sunt mai puține. Ele sunt făcute cu grijă, pe rând. Dar tot actul confesiunii (care ocupă cea mai mare parte din carte)

devine temelia necesară pentru mijlocire. Ne aducem aminte că același tipar îl preia Daniel în Daniel cap.9. 95 % din rugăciunea sa e mărturisire. Doar 5%, la final e CERERE efectivă. Ieremia nu ia cu ușurătate actul cererii. El nu profită de îndurerarea lui Dumnezeu, și nu consideră că Dumnezeul milei este dator să aibă milă. El se apropie cu teamă, cu respect și cu revență de Yahwe. Nu a uitat lecția din Ieremia cap.1-15. El este Soțul înșelat. Nu poate lua în mod ușuratic apărarea Soției Sale adultere. Și astfel, Ieremia preferă ca 95% să plângă și să mărturisească păcatul și nenorocirea Ierusalimului. Și doar 5% și cu grijă sunt dedicate mijlocirii.

Iată cererile făcute de Ieremia în acest capitol:

- ***Vezi-mi ticăloșia, Doamne, căci iată ce semeț este vrăjmașul!... (v.9)***
- ***Uită-Te, Doamne, și privește cât de înjosit sunt! (v.11)***
- ***Doamne, uită-Te la necazul meu. Lăuntrul meu fierbe, mi s-a întors inima în mine, căci am fost neascultător. Afară sabia m-a lăsat fără copii, în casă moartea. M-au auzit suspinând dar nimeni nu m-a mângâiat. Toți vrăjmașii mei când au auzit de nenorocirea mea s-au bucurat că ai adus-o Tu, dar vei aduce, vei vesti ziua când și ei vor fi ca mine. Adu toată răutatea lor înaintea Ta, și fă-le cum mi-ai făcut mie, pentru toate fărădelegile mele! Căci suspinele mele sunt multe, și inima îmi este bolnavă. (v.20-22)***

Vrăjmașii reprezintă o prezență esențială în mijlocirile lui Ieremia din cap.1. Întreg capitolul este construit printr-un contrast între suspinul Sionului și bucuria vrăjmașilor lui. Acest contrast pregătește mijlocirea de la finalul capitolului. Această mijlocire este pregătită de celelalte două cereri din v.9 și 11. Ieremia îi cere lui Dumnezeu să privească la necazul Sionului. Îi cere să nu-Și întoarcă ochii ci să ia cunoștință de toată durerea Sionului. Apoi Ieremia leagă această realitate a nenorocirii Sionului de vrăjmașii Sionului. Vrăjmașii participă la înjosirea Sionului, vrăjmașii sunt plini de mândrie față de Sion, vrăjmașii se bucură de ruinele Sionului. și apoi Ieremia vine plin de îndrăzneală cu această cerere ca vrăjmașii Sionului să fie și ei pedepsiți. Argumentul lui Ieremia e simplu, dar copleșitor: *Pe mine, cetatea Ta, și poporul Tău, m-ai pedepsit! Atunci de ce nu să nu-i pedepsești și pe ei pentru păcatele lor? Glasul judecății Tale a învins glasul îndurării în ce mă privește? Atunci de ce glasul îndurării să învingă glasul judecății în ce-i privește pe vrăjmașii mei? Nu au și ei multe păcate? Nu adaugă la păcatele lor faptul că mă batjocoresc și se bucură de nenorocirea mea? Când Ierusalimul era plin de păcate și nepedepsit, Mijlocitorul nu ar fi putut cere cu ușurință pedepsirea vrăjmașilor lui Israel. Căci și Israel era cu musca pe căciulă. El beneficia de mila lui Dumnezeu. Și neamurile atunci puteau beneficia de această milă. Domnul nu-i făcea după păcatele lui. Atunci nu-I putea cere ca să facă Neamurilor după păcatele lor. Ca robul căruia i s-a iertat datoria... nu se cuvenea să asuprească pe cel care îi era dator. Dar iată că acum Sionul primise pedeapsa pentru păcatele lui. Îndurarea Domnul S-a abătut de la el. Nu a mai avut parte de mila Sa, ci de judecata Sa. În această situație*

poate cere pedepsirea vrăjmașilor Săi. Nu se mai află în situația robului cu datoria iertată. E robul închis în temniță. El cere închiderea în temniță și a celorlalți robi. Este ca și cum Ieremia i-ar spune Domnului: *Doamne, Tu ne iubești mai mult ca pe Neamuri, și știu cât de greu ți-a fost să ne pedepsești. Dar totuși ai făcut-o! Privește! Nu-ți asucnde privirea! Iată că ne-ai pedepsit cu urgia Ta mare. Ți-ai sfâșiat inima și ne-ai judecat. Dacă ai trecut peste mila Ta pentru a ne judeca pe noi, atunci se cuvine să treci peste mila Ta ca să judeci și Neamurile care ne sunt vrăjmașe.* Cu alte cuvinte, dacă mie, fiului tău, cel întâi născut dintre popoare, mi-ai făcut după păcatele mele, atunci fă-le așa și robilor din casa ta. Ieremia știa că mila și iubirea Domnului pentru Neamuri ține în loc revărsarea mâniei sale peste ele. Dar acum el aduce un argument extrem de puternic prin care iubirea și mila Domnului pentru neamuri să cedeze în fața dreptății Sale. Ieremia este SIGUR că și Neamurile vor fi pedepsite ca Ierusalimul: *dar vei aduce, vei vesti ziua când și ei vor fi ca mine.* Ieremia plânge pentru Sion dar cere judecarea vrăjmașilor Sionului. Dar vrăjmașii Sionului nu erau și ei făptura mâinilor Domnului? Nu este aceeași dilemă în care fratele cere tatălui răzbunare și dreptate față de celălalt frate? Evreii se făcuseră vrăjmași ai Domnului. Și neamurile să făcuseră vrăjmași. De ce totuși Ieremia plânge pentru Sion dar mijlocește împotriva neamurilor? De ce Ieremia nu mijlocește pentru iertarea neamurilor? Și dacă Domnul îi asculta degrab rugăciunea și distrugea Babilonul, Ieremia ar fi plâns la căderea Babilonului? Ar fi plâns ca la căderea Sionului? Și oare Sionul care primise revelația specială nu fusese mai vinovat decât celelate neamuri? Și oare Numele Domnului nu era hulit printre neamuri din pricina păcatelor Sionului? De ce atunci pare Ieremia părțitor în mijlocirile sale? De ce ia partea Sionului mai mult decât ia partea Neamurilor? Oare din pricină că Domnul Neamurilor iubește mai mult pe Israel, singurul de care S-a alipit asemenea unui Bărbat de soția lui? Și din pricină că vindecarea lui Israel e cheia vindecării Neamurilor? Și din pricină că judecarea neamurilor și a Babilonului e un element care va lucra la vindecarea rămășiței lui Israel? Probabil că da. Ieremia e părțitor față de Sion, pentru că el s-a bucurat de o alegere și iubire specială din partea Domnului. El este, dacă vreți, *de două ori* făptura mâinilor Sale. Dar pe de altă parte Neamurile iubite de Domnul pot intra într-o vindecare deplină doar prin vindecarea lui Israel. Or, pedepsirea Babilonului și a vrăjmașilor lui Israel e o etapă necesară în vindecarea lui Israel. Astfel, intuim că mijlocirea lui Ieremia din cap.1 împotriva neamurilor nu are ca scop doar răzbunarea față de neamuri, ci are în vedere un ajutor pentru vindecarea lui Israel. Și dacă această vindecare va duce la vindecarea Neamurilor, Ieremia cere ca Neamurile să fie pedepsite pentru ca apoi să fie vindecate. La fel cum Sionul a trebuit rănit ca să fie vindecat, și Neamurile trebuie să treacă prin acelaș proces. Ieremia nu cere ca Neamurile să fie nimicite, că să treacă prin același proces de curățire ca Sionul. E desigur un act de dreptate și răzbunare pentru Sion. Dar cred că e mai mult decât atât. Ieremia, proorocul neamurilor, cel care călătorise atât de mult prin inima Domnului nu putea avea acum la final de lucrare o perspectivă limitată și centrată pe răzbunare. El știe că vindecarea poate avea loc doar după rănire. Dar mai știe cât de greu îi este Dumnezeuului milei să acționeze în sensul rănirii. Ieremia intuiește bine că frământarea inimii lui Yahwe înainte de pedepsirea lui Israel e reală și înaintea de pedepsirea Neamurilor. Și atunci Ieremia mijlocește parcă pentru a-l ajuta pe Dumnezeuul milei să acționeze în sensul rănirii

neamurilor. Iar argumentul său pare inatacabil: dacă ai găsit puterea să rănești Sionul, atunci vei putea găsi puterea să rănești și neamurile! Prin mijlocirea sa, Ieremia pare să ajute glasul judecății din inima Domnului să învingă glasul milei Sale față de neamuri. Cum să convingi un Dumnezeu căruia nu-I place judecata să aducă pedepsirea neamurilor? Ieremia găsește argumentul potrivit. Reținem că el nu cere acum restaurarea Sionului sau alte lucruri mai îndrăznețe. El merge pe linia dreptății lui Dumnezeu și cere ca dreptatea Sa să continue să se manifeste și față de Neamuri. Dar, de fapt, mijlocirea are în vedere vindecarea Sionului. Dar Ieremia nu o formulează astfel. Ieremia dă dovadă de decență în mijlocire. El nu diminuează gravitatea păcatelor Sionului, și nu poate mijloci ușuratic în favoarea Sionului. Totuși, caută o cale să mijlocească pentru el. Și în capitolul 1 găsește o poartă legitimă. El nu face apel la îndurarea Domnului, la mila Sa față de Sion. Nu! Ci face apel la dreptatea Domnului. Ieremia este genial. El face apel la manifestarea dreptății divine pentru a chema o revărsare de îndurare față de Sion. Proorocul a priceput din Ieremia cap.50-51 că distrugerea Babilonului va avea ca și consecință pocăința rămășiței. De aceea, când în Plângeri citim cuvântul VRĂJMAȘI, trebuie să ne gândim în primul rând la Babilon. Din motive bine întemeiate, el evită să folosească des cuvântul haldei și preferă cuvântul generic de vrăjmași. E un lucru înșelept având în vedere că evreii erau robi în Babilon. Cartea Plângerilor trebuia să circule printre evrei. Aceștia puteau fi acuzați de Haldei de răzvrătire din pricina ei dacă aceasta conținea în mod deschis declarații anti-babiloniene. Desigur, Ierusalimul avea și alți vrăjmași. Multe neamuri din jur s-au bucurat la căderea Ierusalimului. Împotriva acestora a proorocit în special Ezechiel: e vorba de Tir și Sidon, Egipt, Edom. Or, știm că atât Tirul și Sidonul, cât și Egiptul au fost pustiite de Haldei nu după mult timp de la căderea Ierusalimului. Iată că Domnul a RĂSPUNS rugăciunii lui Ieremia din capitolul 1! și aceste răspunsuri au fost o mare încurajare pentru evreii din robie. Imediat după căderea Ierusalimului Domnul a început să pedepsească pe cei care s-au bucurat de căderea lui. În cele din urmă a fost pedepsit și Babilonul. Astfel în robia babiloniană nu a fost o tăcere totală din partea Cerului. Dimpotrivă, prin ascultarea acestei mijlociri și prin continuarea împlinirii profețiilor lui Ieremia și Ezechiel evreii din robie primeau multe încurajări și învățau că Domnul nu i-a lepădat de tot, nu i-a uitat, ci DEJA lucrează pentru restaurarea lor finală.

Alte teme

O altă temă a capitolului este cea a MÂNGÂIERII. Ierusalimul este adesea prezentat ca cel nemângâiat. Ierusalimul caută rugător mângâiere, dar nimeni nu-l mângâie. Domnul era Cel care trebuia să-l mângâie și să-i învioreze viața (v.16), dar Domnul S-a depărtat de la ei. Faptul că nimeni nu mângâie Sionului e consecința faptului că Mângâietorul Sionului S-a depărtat de Sion. Dar după facerea rănii, urmează mângâierea ei. Fără cuvinte, fără să o menționeze direct, Ieremia parcă invită pe Cel ce a rănit Sionul să-i aducă acum mângâiere. Iar o primă mângâiere a Sionului este tocmai pedepsirea vrăjmașilor lui. Astfel, tema mângâierii este în deplină armonie cu cea a vrăjmașilor lui Israel. Devine și mai luminos faptul că pedepsirea neamurilor nu este un scop în sine, ci trebuie făcută tot de dragul Sionului, tot pentru vindecarea lui. Vindecarea începe

cu mângâierea celui rănit. Iar mângâierea lui va începe prin pedepsirea vrăjmașilor lui. Sionul nemângâiat din acest capitol ne aduce aminte de plânsul Rahelei din Ieremia 31, de Rahela care nu vrea să fie mângâiată căci copiii ei nu mai sunt. Totuși în Ieremia cap.1 Sionul vrea să fie mângâiat (vezi 1:17), caută cu disperare, imploră să fie mângâiat... și totuși nimeni nu-l mângâie. Înțelegem că Ier.31 face referire la un ALT necaz din istoria Ierusalimului, la un necaz MAI MARE decât cel din anul 586 d.H. Despre acest necaz va vorbi Daniel și Zaharia, ca apoi tema să fie reluată de Mântuitorul în Matei 24. Daniel 12a vorbește de un necaz pentru poporul evreu atât de mare cum niciodată nu a fost și niciodată nu va mai fi. Mântuitorul merge pe linia profeției lui Daniel în Matei 24 și folosește exact această expresie: un necaz cum nu a mai fost niciodată și cum nu va mai fi niciodată. Dar Daniel și Mântuitorul vorbesc după anul 586 î.d.H. Deci e vorba de un necaz mai mare chiar decât cel din vremea lui Ieremia. Cel rănit nu mai caută să fie mângâiat doar atunci când durerea depășește un anumit prag. În vremea lui Ieremia, deși a fost cumplit, acest prag nu a fost depășit. Dar va fi depășit când se vor împlini profețiile lui Daniel. Mântuitorul nu face decât să dezvolte profețiile lui Daniel. Acest necaz a fost doar degustat de anul 70 d.H. Dar acest necaz de neegalat va avea loc la finalul istoriei, înainte de marea restaurare.

O temă deosebită pe care o vom urmări pe tot parcursul cărții este desigur tema Casei Domnului. Ea apare în v.10. Această temă este pusă tot în relație cu vrăjmașii lui Israel și este adusă ca argument pentru pedepsirea vrăjmașilor evreilor. De această dată se au în vedere în mod special haldeii:

- *Ba încă a văzut cum în Locașul lui cel sfânt, au intrat neamurile **căroră Tu le poruncisei să NU intre în adunarea Ta!** (v.10)*

Tema durerii rămâne o temă centrală în fiecare capitol. Ieremia descrie în amănunt această durere și folosește o sumedenie de metafore pentru a-i evidenția adâncimile. *Ierusalimul este ca o VĂDUVĂ!* Se are în vedere pierderea celor dragi. Atât de mulți evrei au murit. Toți cei rămași în viață își pierduseră cele mai apropiate rude, cei mai apropiați prieteni. Toți erau străpunși de durerea unei văduve lipsite de soț. Dar mai mult decât atât. Pierderea cea mai mare era faptul că Domnul, bărbatul lui Israel, S-a depărtat de la ei. Ierusalimul este ca o văduvă în primul rând pentru că este alungată și părăsită de Soțul ei. Am vorbit deja de *lipsa mângâierii*, de *contrastul cu gloria ei trecută* și de *bucuria vrăjmașilor ei*. Toate acestea pun în lumină diferite fațete ale durerii Sionului. *Plânsul și lacrimile* sunt imagini vii în acest capitol. Sionul plânge AMARNIC (v.2). Ce expresie! Plânge AMARNIC. Plânsul Sionului e cumplit, e înfiorător, e plin de forță. Dar și Ieremia care se indentifică cu cetatea plânge și varsă lacrimi (v.16). Elementele fizice ale cetății sunt menționate și ele: drumurile și porțile sunt pustii. Diferitele categorii sociale ale cetății sunt amintite în acest capitol: preoții, fecioarele, copiii, bătrânii. Toți au fost sortiți foamei, săbiei și morții. Ierusalimul este ca o mamă care și-a pierdut într-o clipă cei mai mulți din copiii ei. Însuși Bărbatul ei a luptat împotriva ei, iar acum a părăsit-o. În marea ei durere, caută mângâiere, dar nimeni nu o mângâie. Vrăjmașii ei se bucură,

iar foștii ei prieteni au părăsit-o și îi sunt și ei împotrivă acum. Această durere e cea mai mare durere care au cunoscut-o neamurile (v.12). Și totuși ne tulbură gândul că durerea Rahelei de la final va fi mai mare decât cea din anul 586, decât cea din anul 70, și chiar decât cea din vremea Holocaustului. Ce va fi la final? Oare ce va fi în inima Domnului la final? Oare de ce nu pare să se grăbească Domnul în a aduce finalul?